

**ÜMUMPEDAQOJİ PROBLEMLƏR
ОБЩЕПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ
GENERAL PROBLEMS of PEDAGOGY**

UOT 371

İlham Ağaqardaş oğlu Cavadov
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Təhsil İnstitutunun direktor müavini
<https://orcid.org/0009-0004-8522-320X>
[https://doi.org/10.69682/azrt.2024.91\(2\).10-15](https://doi.org/10.69682/azrt.2024.91(2).10-15)

Çingiz Rövşən oğlu Baxşiyev
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
<https://orcid.org/0009-0000-0986-3740>

Jalə Cəlil qızı Kərimova
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
<https://orcid.org/0009-0003-8601-8235>

**ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ KEYFİYYƏT TƏMİNATI SİSTEMİNDƏ AVROPA
STANDARTLARI VƏ TƏLİMATLARININ (ESG) TƏTBİQİNİN ƏHƏMİYYƏTİ**

Ильхам Агагардаш оглы Джавадов
доктор философии по педагогике, доцент,
заместитель директора
Института Образования Азербайджанской Республики

Чингиз Ровшан оглы Бахшиев
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

Жаля Джалиль гызы Керимова
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

**ВАЖНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ЕВРОПЕЙСКИХ СТАНДАРТОВ
И РЕКОМЕНДАЦИЙ (ESG) В СИСТЕМУ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА
В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ**

Ilham Aghagardash Javadov
doctor of philosophy in pedagogy, associate professor,
deputy director of the
Institute of Education of the Azerbaijan Republic

Chingiz Rovshan Bakhshiyev
Azerbaijan State Pedagogical University

Jala Jalil Karimova
Azerbaijan State Pedagogical University

**THE IMPORTANCE OF THE IMPLEMENTATION OF EUROPEAN STANDARDS
AND GUIDELINES (ESG) IN THE QUALITY ASSURANCE SYSTEM
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

Xülasə. Keyfiyyət təminatı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq Avropa Ali Təhsil Məkanı (AATM) yaratmağı hədəfləyən Bolonya prosesinin mühüm elementlərindəndir. Bu işin həyata keçirilməsində əsas alət

Avropa Ali Təhsil Məkanında Keyfiyyət Təminatı üzrə Avropa Standartları və Təlimatlarıdır (ESG). 2015-ci ildə başlanılan Ali təhsil sisteminin Avropa Ali Təhsil Məkanının tələblərinə daha da uyğunlaşdırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə dəstək göstərilməsi üzrə Tvinning layihəsi ESG-nin Azərbaycan ali təhsilində tətbiq edilməsi imkanı verdi. Layihənin icbari nəticələrindən biri Azərbaycan ali təhsilində ESG-yə uyğun keyfiyyət təminatı üzrə standartların və təlimatların (AzST) hazırlanması və sənədin üç ali təhsil müəssisəsində sınaqdan keçirilməsidir.

Açar sözlər: Avropa standartları, beynəlxalq əməkdaşlıq, keyfiyyət təminatı, təlimat

Резюме. Международное сотрудничество в области обеспечения качества является одним из важных элементов Болонского процесса, целью которого является создание Европейского пространства высшего образования (ЕПВО). Основным средством реализации этой работы являются Европейские стандарты и рекомендации по обеспечению качества в Европейском пространстве высшего образования (ESG). Запущенный в 2015 году проект Twinning по оказанию поддержки Министерству Образования Азербайджанской Республики с целью дальнейшей адаптации системы высшего образования к требованиям Европейского пространства высшего образования предоставил возможность применить ESG в высшем образовании Азербайджана. Одним из обязательных результатов проекта является подготовка стандартов и руководств по обеспечению качества в соответствии с ESG в азербайджанском высшем образовании (AzST) и апробация документа в трех высших учебных заведениях.

Ключевые слова: Европейские стандарты, международное сотрудничество, гарантия качества, руководство

Summary. International cooperation in the field of quality assurance is one of the important elements of the Bologna process, which aims to create a European Higher Education Area (EAHE). The main tool in the implementation of this work is the European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). The Twinning project on providing support to the Ministry of Education of the Republic of Azerbaijan with the aim of further adapting the higher education system to the requirements of the European Higher Education Area, launched in 2015, provided an opportunity to apply ESG in Azerbaijan's higher education. One of the mandatory results of the project is the preparation of standards and guidelines for quality assurance in accordance with ESG in Azerbaijani higher education (AzST) and the testing of the document in three higher education institutions.

Keywords: European standards, international cooperation, quality assurance, management

Avropa ali təhsil məkanında daxili keyfiyyət təminatı üzrə standartlar və təlimatlar (ESG) Avropa Tələbələr Birliyi (ATB) [1], Ali Təhsil Müəssisələrinin Avropa Assosiasiyası (EURASHE), Avropa Universitetlər Assosiasiyası (EUA) ilə birlikdə Ali Təhsildə Keyfiyyətə Təminat üzrə Avropa Assosiasiyası (ENQA) tərəfindən hazırlanmış təklif əsasında ali təhsil məsələlərinə cavabdeh olan nazirliklər tərəfindən 2005-ci ildə qəbul olunmuşdur. 2005-ci ildən etibarən keyfiyyət təminatında, eləcə də kvalifikasiya çərçivəsi, təlim nəticələrinin istifadəsinin tanınması və təşviqi kimi həyata keçirilən digər Bolonya tədbirlərində əhəmiyyətli irəliləyişlər baş vermişdir. Bütün bunlar tələbələrə əsaslanan tədris və təhsil istiqamətində köklü fikir dəyişikliyinə gətirib çıxarmışdır.

Keyfiyyət təminatı prosesləri, xüsusi ilə xarici keyfiyyət təminatı prosesləri Avropa ali təhsil müəssisələrinin keyfiyyətini nümayiş etdirməyə və şəffaflığı artırmağa imkan verir, be-

ləliklə, qarşılıqlı etimad yaratmağa, ali təhsil müəssisələrinin təsnifatlarının, proqramlarının və xidmətlərinin daha yaxşı tanınmasına yardım edir. Müəssisələr və keyfiyyət təminatı agentlikləri ESG-dən ali təhsildə daxili və xarici keyfiyyət təminatı sistemləri üçün istinad sənəd kimi istifadə edir. Bundan əlavə, ESG tələblərinə cavab verən keyfiyyət təminatı agentliklərin reyestrinin aparılması üzrə məsul təşkilat olan Ali Təhsildə Keyfiyyət Təminatı üzrə Avropa Reyestri fəaliyyətində ESG-yə əsaslanır.(2)

Ali təhsil sahəsində keyfiyyət təminatı üzrə Avropa standartları və təlimatları Keyfiyyət təminatı üzrə standartlar üç hissəyə bölünür:

- 1) Daxili keyfiyyət təminatı;
- 2) Xarici keyfiyyət təminatı;
- 3) Keyfiyyət təminatı agentlikləri. (1)

Keyfiyyət planlaşdırması: KTS-də hər bir komponentin bir-biri ilə əlaqəsi olduğu və sistemin planlı və sisteməlik fəaliyyətlərin birləşməsi olduğu üçün daxilindəki fəaliyyətlər və mü-

nasibətləri yaxşı planlaşdırılmalı və qurulmalıdır. İlk qiymətləndirmə ilə müəyyən edilmiş mövcud vəziyyət məlumatları planlaşdırma üçün əhəmiyyətli bir giriş təşkil edir. Bu mərhələdə hədəflər, həyata keçiriləcək fəaliyyətlər və onların mərhələləri, məsul şəxslər, mənbələr, xərclər, vaxt və s. müəyyənləşdirilməsi məqsəduyğundur.

Daxili KT: Daxili KT-nin əsas məqsədi görülməmiş işlərin və qurulmuş sistemin effektivliyini, hədəflərə uyğunluğunu və sistem tələblərini yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edilə bilən imkanları müəyyənləşdirməkdir. Bu şəkildə, müəssisənin xarici KT-dən əvvəl özünü yoxlamaşına yarana biləcək hər hansı problemin vaxtında aşkar olunmasına və buna görə də təxirə salınmaz tədbirlərin görülməsinə gətirib çıxarır.

Xarici KT: Daxili KT-dən sonra müəssisədə yaranan çatışmazlıqlar və səhvlər düzəldilsə də qərəzsiz və müstəqil bir komanda tərəfindən müəssisə yoxlanılmalıdır. Həmin yoxlama KT sistemlərini bilən və təşkilatın fəaliyyət sahəsində təcrübəsi olan KT agentlikləri tərəfindən aparılmalıdır.

Azərbaycan və dünya ali təhsilində keyfiyyət təminatı

Dünyada keyfiyyətdən ATM-nin məsuliyyət daşması KT-də ən geniş yayılmış yanaşmadır. Ali təhsildə beynəlxalq tələbə hərəkətiliyi artan tendensiyada olduğundan, dövlətlər üçün digər ölkələrdəki proqram və dərəcələrin qiymətləndirilməsi, akkreditasiyası çox vacibdir. Akkreditasiya tədrisdə keyfiyyət təminatı və universitetlərin təlim-tədris keyfiyyətlərinin inkişafına dəstək olan təşəbbüslərin, təcrübələrin təşviqi üçün vacibdir (Makhoul, 2019). ABŞ ali təhsil sistemini səciyyələndirən ən vacib cəhət, sistemin mərkəzləşdirilməmiş bir quruluşa və institusional fərqliliyə sahib olmasıdır. Akkreditasiya xarici keyfiyyət qiymətləndirmə prosedurudur. Amerika akkreditasiya sisteminin ən vacib üstünlüyü Avropa sistemlərindən daha az bürokratik və özünü tənzimləyən olmasıdır. Akkreditasiya könüllüdür və akkreditə olmayan müəssisələr də təhsil vermək hüququna malikdirlər. Belə ki, burda ATM öz akademik keyfiyyətinə görə məsuliyyət daşıyır və akademik keyfiyyətin qorunması və yaxşılaşdırılması üçün institusional muxtariyyət vacibdir. Tanınma institusional və proqram akkreditasiyası üçün

milli koordinasiya məsul olan özəl qurum olan Ali Təhsil Akkreditasiya Şurası (CHEA) və ya ABŞ Təhsil Nazirliyi yəni federal hökumət tərəfindən həyata keçirilir.

CHEA ABŞ-da institusional və proqram akkreditasiya qurumlarını qəbul edən kollec və universitetlərin birliyidir. 2007-ci ildən etibarən CHEA və ya Təhsil Nazirliyi tərəfindən ümumilikdə 19 institusional akkreditasiya qurumu qeydiyyata alınmışdır. Həmin 19 KT agentlikləri ABŞ-dakı 7000 ATM-i akkreditasiyadan keçirirlər. Bundan əlavə, proqramları akkreditasiya edən 61 təşkilat var ki, onlar da 19000-dən çox təhsil proqramını akkreditasiya edirlər. CHEA, yalnız ali təhsil akkreditasiyası və KT-ni diqqət mərkəzində saxlayan yeganə milli təşkilatdır (5). 25.07.2019-cu il tarixdə Ali Təhsildə Akademik Dərəcələri və Keyfiyyətin Yüksəldilməsi üzrə Milli Qurumun (NİAD-QE) təşkilatçılığı və bir çox təşkilatların, o cümlədən CHEA-nın dəstəyi ilə Yaponiyada Milli Elmlər Mərkəzində “Dəyişən Zamanlarda Ali Təhsildə Keyfiyyət Təminatı” mövzusunda keçirilmiş Universiteti Keyfiyyət Təminatı 2019 Forumunda CHEA prezidenti Dr. Judith Eason çıxış edərək ATM-lərin şaxələndirilməsi və rəqəmsal təhsildə KT, çoxtərəfli tələbə mübadiləsi və universitet reytingləri kimi müxtəlif global dəyişikliklərə diqqət çəkmişdir. Daha sonra J.Eaton ümumi cəmiyyətdə ideal KT və akkreditasiya düşündüyümüz zaman həmin dəyişikliklərin yaxşı tanınmasının vacibliyini vurğulamışdır. Dr. Eaton bu fikirlərin tələbələrin xeyrinə olduğunu və ali təhsil cəmiyyətinin dəyişikliklərə adaptasiyaya çalışdığını izah etmişdir (5)

İNGİLTƏRƏDƏKİ universitetlərin və digər ATM-lərin xarici qiymətləndirilməsi 1997-ci ildə müstəqil bir qurum olaraq təsis edilmiş Ali Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyinin (QAA) məsuliyyətidir. QAA İngiltərədəki ali təhsilin keyfiyyət standartlarını yazırlayan və təsdiq edən müstəqil təşkilatdır. İngiltərədəki bütün universitetlər QAA-nın rəsmi üzvləridir. QAA-nın maliyyə resursları universitetlərin ödədikləri üzvlük haqları hesabına formalaşır.

Agentliyin əsas missiyaları aşağıdakılardır (3):

- İngiltərə ali təhsil sisteminin keyfiyyətinin inkişafı və standartlarının qorunması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu kontekstdə, həmin

sistemin tətbiq olunduğu yerlərdə, tələbələrin bir ixtisas dərəcəsi qazanmaq üçün ali təhsildən gözlədikləri nailiyyətlərin təmin olunması vacibdir. Bu məqsədlə, tələbələrin gözləntilərinin qarşılınması və tələblərinin yoxlanılması təhsil sisteminin keyfiyyətinin artırılması üçün əhəmiyyətli bir addımdır.

- Agentliyin tələbələrin ehtiyacları ilə məşğul olmaq, standartları qorumaq, inkişafı nəzarət və Böyük Britaniyanın ali təhsili ilə bağlı cəmiyyətin anlayışını inkişaf etdirmək kimi dörd əsas strateji məqsədləri var. Agentlik, ATM-lərdə və İngiltərədəki ali təhsilin alternativ təminatçıların akademik standartlarını və keyfiyyətlərini necə qoruduqlarını araşdırmaqla yanaşı, İngiltərənin Xüsusi Şurasına (The Privy Council of the United Kingdom) qurumların dərəcə vermə qabiliyyətləri və universitet adı vermə hüququ ilə bağlı tələblərinə dair məsləhətlər verir. QAA İdarə Heyətində 15 üzv var. 2009-2010-cu il tarixindən etibarən qiymətləndirmə qrupuna bir tələbə də əlavə edilmişdir.

FİNLANDİYA Təhsil Nazirliyinin nəzdindəki Finlandiya Ali Təhsil Qiymətləndirmə Şurası (FINHEEC) ATM-lərin KT sistemlərinə nəzarət edir. Finlandiya keyfiyyətli nəzarət modelində ATM-lər öz KTS-lərinə qərar verə bilər və FINHEEC KTS-lərin fəaliyyətini qiymətləndirir. FINHEEC-in əsas vəzifəsi ATM-lərə və Təhsil Nazirliyinə akkreditasiya ilə bağlı məsələlərdə kömək etmək və ATM-lərin akkreditasiyasını təşkil etməkdir. FINHEEC tərəfindən Finlandiyadakı bütün ATM-lərin institusional yoxlamaları altı illik aparılır. İnstitusional yoxlamalar qurumların KTS-ni qiymətləndirir (Kettunen, 2012). FINHEEC-in əsas məqsədi isə Finlandiya ATM-lərini müqayisə məlumatlarının hazırlanması, inkişaf üçün tövsiyələrin verilməsi, ən yaxşı təcrübələrin tətbiqi və akkreditasiya etmək yolu ilə yaxşılaşdırmaqdır. FINHEEC xüsusilə beynəlxalq və Avropa səviyyəsində əməkdaşlıqda fəal iştirak edir və müxtəlif ölkələrin qiymətləndirmə təşkilatları və şəbəkələri ilə əlaqələr qurur və onu davam etdirir. Bundan əlavə, FINHEEC tərəfindən universitetlərdəki KTS-lərin yoxlanılmasında əsas məqsəd həmin sistemlərin Avropa KT prinsiplərinə cavab verməsini formalaşdırmaqdır (3).

Azərbaycan ali təhsil sistemində Avropa Kredit Transfer Sisteminin tətbiq olunması,

Avropanın və dünyanın aparıcı universitetlərinin müsbət təcrübəsinin ölkəmizə gətirilməsi ilə ali təhsildə KT-nin inkişafına şərait yaratmışdır.

XXI əsrin tələblərinə uyğun rəqabətqabiliyyətli insan kapitalının yetişdirilməsi, tələbə qəbulu qaydalarının təkmilləşdirilməsi, universitetlərdə keyfiyyətin təminatı mərkəzlərinin yaradılması və məzunların işlə təmin olunmasına xidmət edən karyera mərkəzlərinin fəaliyyətində effektivliyinin yüksəldilməsi istiqamətlərində ciddi uğurlar əldə olunmuşdur. Azərbaycan 2015-ci ildən Ali Təhsildə Keyfiyyətin Təminatı üzrə Avropa Reyestri (EQAR) təşkilatının üzv seçilmişdir.

Ali Təhsildə Keyfiyyətin Təminatı üzrə Avropa Reyestri EQAR Bolonya prosesinə üzv ölkələrin mandatu ilə Ali təhsildə keyfiyyətin təminatı üzrə Avropa Assosiasiyasının (ENQA), Avropa Universitetlər Assosiasiyasının (EUA), ATM-lərin Avropa Assosiasiyasının (EURASHE) və Avropa Tələbələr Birliyinin (ESU) təşəbbüsü əsasında ali təhsildə keyfiyyətə nəzarət üçün yaradılmış ilk rəsmi qurumdur. Azərbaycanda yerli və beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş standartlara əsaslanan ali, orta ixtisas və əlavə təhsilin keyfiyyətinin müstəqil qiymətləndirilməsi sahəsində peşəkar və mütəxəssis qurum Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyində publik hüquqi şəxs statusu olan Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyidir (TKTA).

TKTA Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin 29.12.2019-cu il tarixdə imzaladığı müvafiq Fərmana əsasən, Təhsil Nazirliyinin Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin bazasında təşkil edilmişdir. TKTA-nın məqsədi Azərbaycan Respublikasında effektiv KTS-in fəaliyyətini təşkil etməkdən, keyfiyyət nəticələri və əhatəliliyinə görə dünya ölkələri sırasında qabaqcıl mövqə tutan təhsil sisteminin formalaşdırılmasından, müasir dövrün tələblərinə uyğun bilik, bacarıq, səriştə və təcrübəyə malik rəqabət qabiliyyətli insan kapitalının əmək bazarına çıxışına dəstək göstərilməsindən ibarətdir. TKTA təhsil proqramlarının keyfiyyət səviyyələrinin müəyyənəşdirilməsi və tələblərin həyata keçirilməsini təmin edir və 2017-ci ildə Avropa Ali Təhsil Məkanında Keyfiyyətin Təminatı üzrə Assosiasiyada (ENQA) müşahidəçi üzv statusu qazanmışdır.

TKTA effektiv KTS-in fəaliyyətini təşkil edərək, müasir dövrün tələblərinə uyğun bilik, bacarıq, səriştə və təcrübəyə malik mütəxəssislərin əmək bazarına çıxışına dəstək göstərməkdir. TKTA-nın əsas amalı ölkədə “Keyfiyyət-mərkəzli ömür boyu təhsil”in formalaşmasına təminat yaratmaq üçün cəmiyyət və bütün digər təhsil sahəsinin iştirakçıları ilə birlikdə maksimum səmərəli nəticə əldə etməkdir. Bu baxımdan, yeni Akkreditasiya Qaydaları isə təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası və KT ilə bağlı bir çox üstünlükləri yaratmaqla cəmiyyətin keyfiyyətli təhsilə olan bir çox gözləntilərinin təmin olunmasına töhfə vermiş olacaqdır (3):

1. Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin inkişafı, beynəlmilləşməsi və təhsilin keyfiyyət səviyyəsinin yüksəldilməsinin təmin olunması məqsədilə beynəlxalq təcrübə əsasında təhsil müəssisələrinin elektronlaşdırılmış akkreditasiyası sistemi formalaşacaq;

2. ATM-in fəaliyyətinin və təhsil proqramlarının icrasının qiymətləndirilməsi zamanı Avropa Ali Təhsil Məkanının KT prinsiplərinin də nəzərə alınması təmin olunacaq;

3. Məzunlarına iki və daha çox xarici ölkələrin ATM-lərində təhsil almaq hüququ verən təhsil proqramlarının akkreditasiyası məqsədilə təhsil proqramlarının icrasının qiymətləndirilməsi mexanizmi formalaşacaq;

4. Təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin və ayrı-ayrı təhsil proqramlarının icrasının qiymətləndirilməsi prosesinə müstəqil ekspertlərlə bərabər təhsil müəssisəsinin fəaliyyətində maraqlı tərəflərin, xüsusən də işəgötürənlərin və təhsil alanların nümayəndələri cəlb ediləcək;

5. Təhsil müəssisələrində daxili KTS-in qurulmasına köməklik göstərəcək və təhsil müəssisələrini öz strateji inkişaf planını və keyfiyyət siyasətini formalaşdırmağa təşviq edəcəkdir.

Problemin aktuallığı. Ali təhsilin əlçatırılığının artması ali təhsil müəssisələrinə daha çox müxtəlif fərdi təcrübələrdən yararlanmaq imkanı yaradır. Ali təhsilin müxtəlifliyə və dəyişən gözləntilərə cavab verməsi üçün ali təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində əsaslı dəyişikliklər tələb olunur. Bu dəyişik-

liklərə təlim və tədris prosesində tələbəyə fərdi yanaşmanın artırılması, yeni şəraitə çevik uyğunlaşa bilən tədris metodlarından istifadə və rəsmi tədris planlarından kənar əldə edilmiş qabiliyyətlərin tanınması aiddir. Ali təhsil müəssisələri həyata keçirdikləri missiyalara, tədris və əməkdaşlıq imkanlarına, o cümlədən beynəlmilləşmənin inkişafına, onların malik olduqları rəqəmsal tədris vasitələrinə və tətbiq etdikləri tədris formalarına görə fərqlənir.

Problemin yeniliyi. Ali təhsil sistemlərinin və ali təhsil müəssisələrinin bu dəyişikliklərə cavab verməsində, eləcə də tələbələrin əldə etdiyi təsnifatların təmin edilməsində keyfiyyət təminatının rolu olduqca əhəmiyyətlidir və onların ali təhsil təcrübəsi müəssisənin əsas missiyalarındandır. Ali təhsil sahəsində keyfiyyət təminatı üzrə standartlar və təlimatların əsas məqsədi fərqli regionlarda və bütün maraqlı tərəflər arasında təhsil və tədris prosesində keyfiyyət təminatına dair ortaq anlayışın yaradılmasına töhfə verməkdir. Həmin standartlar və təlimatlar Avropa ali təhsil sahəsində milli və institusional keyfiyyət təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsində və regional əməkdaşlıq məsələsində vacib rol oynayır və rol oynamaqda davam edəcəkdir.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Ali təhsil, tədqiqatlar və innovasiyalar sosial həmrəyliyin, iqtisadi yüksəlişin və beynəlxalq rəqabətə davamlılığın artırılmasında əhəmiyyətli rol oynayır. Avropa cəmiyyətlərinin daima inkişafda olan və biliklərə əsaslanan cəmiyyət qurmaq istəyini nəzərə alıqda ali təhsilin sosial-iqtisadi və mədəni inkişafın əhəmiyyətli bir komponenti olduğu qənaətinə gəlmək olar. Eyni zamanda, bacarıq və qabiliyyətlərə dair tələblər artdığı üçün ali təhsil həmin tələblərə yalnız innovativ metodlardan istifadə etməklə cavab verə bilər.

Nəticə. KTS müəssisənin və onun keyfiyyət səviyyəsinin davamlı inkişafını təmin edən vacib bir vasitədir. Buna görə qazanılmış keyfiyyət səviyyəsini qorumaqla yanaşı əmək bazarının tələbləri, maraqlı tərəflərin gözləntiləri və çətin rəqabət şərtləri nəzərə alınaraq müəssisə öz proseslərini davamlı inkişaf etdirməli və KT sistemlərini də təkmilləşdirməlidir. Ümumi qiymətləndirildikdə ölkələr arasında KTS-in qəbulundan tutmuş tətbiqinə qədər mühüm fərqlər mövcuddur. Başqa sözlə, KT-nin tətbiqi ilə ali təhsildə milli hədəfin nə olması çox vacibdir ki, bu da KT prosedurlarından tutmuş milli agentliklərin vəzifəsinə, funksiyasına və tərkibinə qədər hər şeyi müəyyənləşdirir.

Ədəbiyyat:

1. Westerheijden, Don F., Stensaker, B. və Rosa, M, J. (2007). Quality Assurance In Higher Education. Springer, Dordrecht
2. Tight, M. (2020). Research into Quality Assurance and Quality Management in Higher Education. Theory and Method in Higher Education Research, Vol. 6, pp. 185-202.

3. Carolyn, C, Christina, R. (2002). Quality Assurance and the Development of Course Programmes. Carfax Publishing, Taylor & Francis Ltd, Bucharest
4. Makhoul, S, A. (2019). Higher education accreditation, quality assurance and their impact to teaching and learning enhancement. Journal of Economic and Administrative Sciences. Vol. 35 No. 4, pp. 235-250.

E-mail: i.cavadov@arti.edu.az
Redaksiyaya daxil olub: 22.02.2024.